

Aan

De gemeenteraad van Zoetermeer

Zaakid

0637518232

Van

Het college/ Wethouder Ter Laak

Datum

4 november 2019

Onderwerp

Raadsmemo Zoetermeer Eén Tegen Eenzaamheid

Bijlagen

2

INTRODUCTIE

In het Coalitieakkoord 2018 – 2022 is eenzaamheid als belangrijk maatschappelijk probleem genoemd en wordt aangekondigd dat we werken aan versterking van onze bestaande aanpak.

Visie: “Wij staan voor een samenleving waarin alle Zoetermeesters een plek hebben. Dat betekent dat we alles wat goed gaat zoveel mogelijk willen versterken en dat we inzetten op het tegengaan van eenzaamheid.”

Mede naar aanleiding van motie 1711-30 van de raad ([memo ter afdoening](#)), is een actieplan eenzaamheid ontwikkeld ter voorkoming en bestrijding van eenzaamheid onder ouderen in Zoetermeer.

Hierin zijn onderdelen uit de Rotterdamse aanpak en het Zoetermeerse OPEZ (Open Platform tegen Eenzaamheid Zoetermeer) betrokken.

Tevens ondertekende het college het landelijke actieplan 'Eén tegen eenzaamheid' (Ministerie van VWS), waarmee Zoetermeer zich committeert aan de ontwikkeling en uitvoering van een lokaal actieprogramma tegen eenzaamheid onder ouderen. Het landelijk actieprogramma noemt een aantal actielijnen (signaleren en bespreekbaar maken, doorbreken en duurzaam aanpakken, gunstige juridische en beleidsmatige randvoorwaarden creëren, strategie en organisatie), waaraan een lokale aanpak dient te voldoen. Wij sluiten hierbij aan met onze actielijnen.

AANPAK

Versterking van de aanpak tegen eenzaamheid richt zich in Zoetermeer in eerste instantie op ouderen, met later uitbreiding naar andere risicogroepen, waaronder jongeren. De aanpak bestaat uit vier actielijnen:

- 1) Inzicht krijgen in eenzaamheid in Zoetermeer.
- 2) Oprichting van een brede lokale Community tegen eenzaamheid.
- 3) Signaleren en bespreekbaar maken van eenzaamheid.
- 4) Doorbreken en duurzaam aanpakken van eenzaamheid.

Planning voor uitvoering is deze collegeperiode 2018-2022; in 2018 opbouw van het actieplan; in 2019-2021 uitvoering; eind 2021 ijkpunt en besluit over vervolg.

Om eenzaamheid aan te pakken, kiezen wij ervoor in Zoetermeer een brede maatschappelijke beweging op gang te brengen, waarbij we nadrukkelijk ook buiten welzijn en zorg kijken. Wij werken via een

netwerksamenwerking in een community. De crux is, dat wij vanuit de gemeente geen plan gaan maken en deze ten uitvoer brengen, maar dat wij organisaties, inwoners, ondernemers motiveren zich uit te spreken en hen te vragen hierop in te spelen. Hierbij gaan wij uit van positieve gezondheid (betekenisvol leven, je zinvol voelen, leefplezier en vitaliteit ervaren), preventie, betrokken vitale samenleving, verbinding, elkaar ontmoeten en samen leren. De rol van de gemeente is dus een motiverende, stimulerende, ondersteunende en verbindende.

Ad 1 Inzicht krijgen in eenzaamheid

Om eenzaamheid te kunnen bestrijden is inzicht nodig in het voorkomen van eenzaamheid in de buurten van Zoetermeer. Een derde van de inwoners (33%) van Zoetermeer van 19 jaar en ouder voelt zich matig eenzaam en één op de acht inwoners voelt zich (zeer) ernstig eenzaam (12%), zo blijkt uit de Gezondheidsenquête GGD uit 2016. In totaal voelen naar schatting 42.000 inwoners van Zoetermeer zich matig tot (zeer) ernstig eenzaam (46%) (bijlage; Eenzaamheid in beeld). De Stadspeiling 2018 meet een lager, maar ook aanzienlijk percentage van 37% bij de volwassen bevolking (18 jaar en ouder) dat zich matig tot (zeer) sterk eenzaam voelt. Eenzaamheid is het grootst bij inwoners van Centrum, Meerzicht en Buytenwegh.

Eenzaamheid hangt onder meer samen met ouderdom (85+ meer eenzaam), sociaal economische status (lagere SES meer eenzaam) en ook met een niet-westerse afkomst (gemiddeld eenzamer). Verder inzicht in eenzaamheid in Zoetermeer is nodig, om zodoende gericht in te kunnen spelen op de behoeften.

Ad 2 Brede lokale community

Op 14 mei 2019 is tijdens een VIP-diner een brede Zoetermeerse community tegen eenzaamheid opgericht, waarin het bedrijfsleven, horeca, kunst en cultuur, etc. vertegenwoordigd zijn. Hier is een [filmpje](#) van gemaakt. Ruim 60 deelnemers uit alle gelederen in Zoetermeer zetten zich in om via onverwachte coalities samen initiatieven te ontwikkelen om eenzaamheid te voorkomen en te bestrijden. Dit doet zij door verbinden (onverwachte coalities vormen) en ontdekken (onbenutte kansen zien en grijpen). Het OPEZ is opgegaan in deze Community. De Community zal onder andere een eigen website ontwikkelen, zodat alle informatie en ervaringen met elkaar gedeeld kunnen worden.

De Community werkt vanuit een gezamenlijke visie en met gezamenlijke boodschappen. We werken vanuit de visie van positieve gezondheid en gaan uit van wat voor iemand belangrijk is en waar iemand enthousiast van wordt. We werken daarin zoveel mogelijk samen en stimuleren gemeenschapsvorming in de stad. Iedereen doet ertoe en iedereen kan iets voor een ander betekenen. Om eenzaamheid te voorkomen of te doorbreken is ook het werken aan je eigen netwerk van belang. Dit is iets wat mensen zelf moeten doen: investeren in sociale contacten, zodat je niet alleen komt te staan. Hier kun je niet vroeg genoeg mee beginnen. Eenzaamheid is subjectief. Er is ook niet één oplossing die passend is voor iedereen. Daarom streven we in onze aanpak naar een brede variëteit aan interventies en initiatieven, waarbij we aansluiten op de individuele behoeften van mensen. Dit is naast bijvoorbeeld ontmoetingsactiviteiten ook aandacht voor zingeving. Om focus bij de initiatieven aan te brengen gaan we werken met thema's, zoals Bewegen, Goede Buren en Terug naar Vroeger.

Ad 3 Signaleren en bespreekbaar maken

Onder deze actielijn vallen tal van activiteiten en voorzieningen, zoals het signalerend huisbezoek onder 75+. Via vernieuwing van het signalerend huisbezoek beogen we meer ouderen die eenzaam zijn of dreigen te worden te bereiken en iets te bieden waarmee zij hun eenzaamheid kunnen verminderen.

Om eenzaamheid bespreekbaar te maken zijn onder andere in de Week tegen Eenzaamheid (1 t/m 8 oktober 2019) diverse activiteiten georganiseerd en wordt via de media aandacht aan het onderwerp besteed. Ook wordt in 2019 rondom Kerst '[Magisch Zoetermeer](#)' georganiseerd, door een breed samenwerkingsverband. Dit is een mooi initiatief waarbij wordt gewerkt aan bewustwording bij jong en oud, dat eenzaamheid veel voorkomt en dat iedereen iets voor een ander kan betekenen om deze eenzaamheid te doorbreken. Ook gaan we een bewustwordingscampagne starten.

Ad 4 Doorbreken en duurzaam aanpakken

Onder deze actielijn zijn tal van activiteiten en initiatieven te scharen die een bijdrage leveren aan het doorbreken en duurzaam aanpakken van eenzaamheid. Om eenzaamheid goed te begrijpen en hierop initiatieven te ontwikkelen, hanteren we het 'lagenmodel van eenzaamheid' (van Tilburg & Klok, 2018). Dit model beschrijft beschermende en risicofactoren van eenzaamheid, met 'verre' (bijv. demografische factoren en wonen) en 'nabije' (bijv. persoonlijk contact en mogelijkheid tot ontmoeting) factoren van eenzaamheid. Praktisch gezien, helpt dit model bij de juiste keuze voor en ontwikkeling van interventies en initiatieven om eenzaamheid te bestrijden. Dit vertaalt zich in:

- diverse voorzieningen in het sociaal domein, die we subsidiëren of inkopen, en de netwerken die wij hierbij hebben (o.a. wijkzorgnetwerken, vrijwilligersorganisaties in zorg en welzijn, maar ook rondom armoedebestrijding);
- initiatieven uit de Community tegen eenzaamheid. Zo mogelijk kunnen we als gemeente ook gericht aan partijen vragen bepaalde initiatieven gezamenlijk op te pakken en zo mogelijk (mede) te financieren.

Zo wordt momenteel een project met Zoetermeerse Lief & Leedstraten voorbereid, waarin burens naar elkaar omkijken, en wat gericht is op het versterken van de sociale cohesie en het verminderen van eenzaamheid. Deze aanpak vindt al succesvol plaats in Rotterdam en Den Haag.

SYNERGIE

Daarnaast worden gunstige (beleidsmatige) randvoorwaarden gecreëerd, denk aan het versterken van het vrijwilligerswerk. Hier bestaat op lokaal niveau een mooie aansluiting bij de vernieuwing van de vrijwilligersondersteuning (versterken vrijwilligersorganisaties, ontwikkelen van een digitaal platform voor matching van vraag en aanbod, aansluiting op de Zoetermeerwijzer). Ook initiatieven uit andere beleidsterreinen sluiten naadloos bij deze aanpak aan (initiatieven op sportgebied, armoedebeleid, vrije tijd, cultuur). Steeds worden kansen gezocht om samen te werken. Andere invalshoeken bij de vormgeving van het actieplan zijn: zingeving, ontmoeting, mobiliteit/vervoer, en accommodatie. We hanteren een overzicht met activiteiten (bijlage; dynamisch document) en meten de effecten van de verschillende onderdelen en interventies (van pilots) en hanteren daarbij onder andere een aantal meetbare stappen, zoals ook in het landelijke actieprogramma zijn opgenomen (bijv. het aantal jaarlijks bezochte 75-plussers, het aantal mensen dat vrijwilligerswerk doet, het aantal mensen dat deelneemt aan ontmoetingsactiviteiten).

FINANCIËN

Voor financiering van de activiteiten en voorzieningen in het actieplan (bijlage; dynamisch document) worden bestaande middelen ingezet. Het gaat om anders organiseren en werken.

Voor technische vragen kunt u zich wenden tot:

Naam : van.Reeuwijk, J

Telefoonnummer : 079-3469276

E-mailadres : j.van.reeuwijk@zoetermeer.nl